

Hyvän arjen rakentajat

Yhteisötyön opas

E

Esipuhe

3 s.

1.

Arvot

4 - 6 s.

2.

Yhteisötyön tarve ja tavoite

7 - 11 s.

3.

Yhteisötyön merkitys

12 -18 s.

4.

Nykytilan kuvaus Havukoskelta

19 - 27 s.

5.

Oivallukset ja opit

28 - 35 s.

6.

Yhdessä tekemisen monet mahdollisuudet

36 -44 s.

7.

Kansalaistoiminta, vapaaehtoistoiminta ja yhteisöjen rakentaminen

45 - 47 s.

8.

Rooleja ja rakenteita

48 - 51 s.

K.

Kiitokset

52 s.

Kirjoittajat, graafinen ilme, julkaisuaika

54 s.

Valokuvaaja:
Topi Kaskinen @topi_kaskinen

Tämä opas syntyy tarpeesta tehdä näkyväksi yhteisötyön ja yhteisöjen rakentamisen merkitys: miten yhteisöt toimivat, mihin ne voivat vaikuttaa ja miksi niiden vahvistaminen on tärkeää. Samalla se on käytännöllinen perehdytyksen väline uusille työntekijöille, opiskelijoille ja kaikille, jotka haluavat ymmärtää aihetta syvemmin.

Opas ei ole ohjeiden kokoelma, vaan pikemminkin ajattelun herättäjä. Se kutsuu pohtimaan, millaista ajattelua tarvitaan muuttuvassa yhteiskunnassa, jotta yhteisöt voisivat kantaa ja uudistua myös tulevaisuudessa.

Hyvän arjen rakentajat –ohjelma on kertomus hyvinvoinnin vahvistamisesta, ja ennen kaikkea yhdessä tekemisestä. Se tuo yhteen järjestöjen, kaupungin, hyvinvointialueen ja alueen asukkaiden voimavarat, näkemykset ja toiveet.

Tukea ja toimintaa viedään lähiöissä sinne, missä elämä tapahtuu: koteihin, kouluihin, kaduille, kohtaamispaikkoihin ja puistoihin. Ohjelma on käynnissä Vantaan Havukoskella ja seuraavaksi se laajenee Helsinkiin, tarkemmin sanottuna Malmille ja Tapulikaupunkiin.

Kaupunki ja yhteisö muistuttavat toisiaan. Englantilainen kirjailija ja innovaatioajattelija Charles Leadbeater muistuttaa, että hyvän kaupungin ainesosat ovat toimivat järjestelmät ja empatia. Ilman järjestelmiä ja rakenteita kaupunki näivettyy tai sortuu. Mutta vasta empatia tekee kaupungista inhimillisen.

Samalla tavalla yhteisö tarvitsee sekä rakenteita että inhimillistä lämpöä: paikkoja ja toimintaa, mutta myös kohtaamista, kuuntelemista ja välittämistä. Hyvän arjen rakentajissa ei keskitytä vain palveluiden tuottamiseen,

vaan rakennetaan elävää yhteisöä, paikkaa, jossa ihmiset voivat kokea merkityksellisyyttä, osallisuutta, keskinäistä tukea ja yhteyttä.

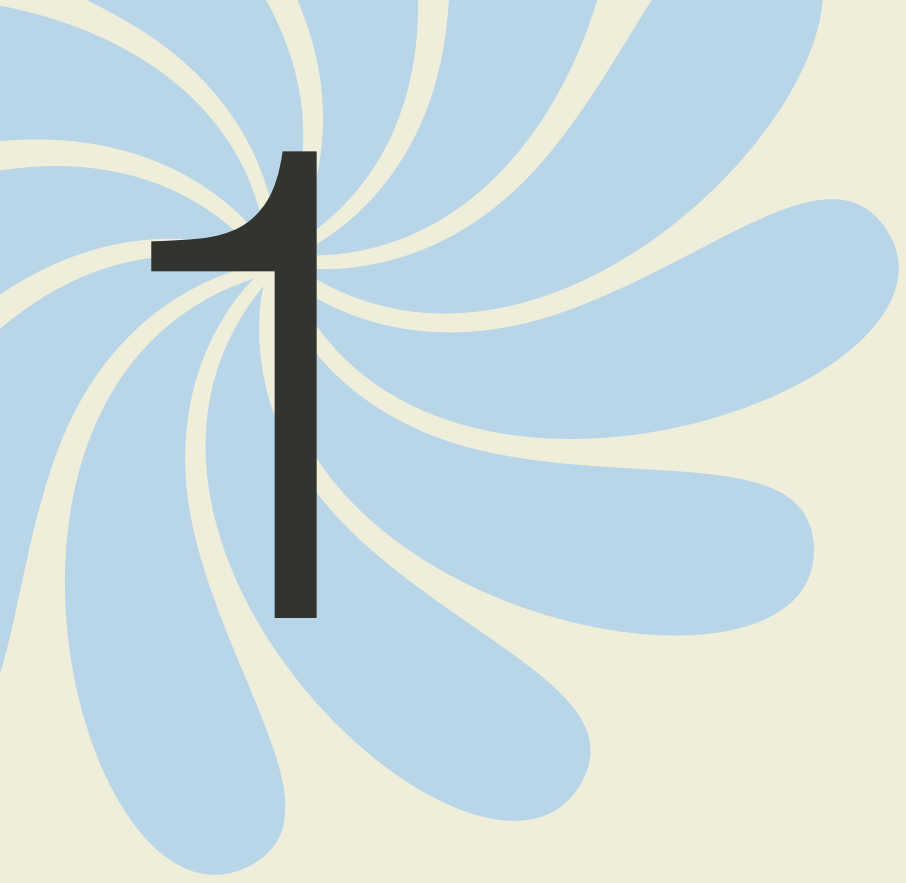
Yhteisö ei ole itsestäänselvyys, vaan se vaatii pitkäjänteistä huolenpitoa, kohtaamista ja luottamuksen rakentamista. Hyvinvointi syntyy suurelta osin arjen sosiaalisista suhteista, koe-tusta osallisuudesta ja siitä, että ihminen kokee olevansa tarpeellinen toisille.

Yhteisöllisyys vähentää yksinäisyyttä, lisää toimintakykyä ja vahvistaa luottamusta myös yhteiskuntaa kohtaan. Siksi yhteisön rakentaminen ei ole vain keino, vaan se on myös tavoite itsessään. Se näkyy alueellisessa läsnäolossa, pienissä ryhmissä, koripallokentän laidoilla ja yhteisessä ideoinnissa. Se syntyy siitä, että tila on yhteinen – ja arki jaetaan.

Hyvän arjen rakentajat luo konkreettisia rakenteita ja tiloja osallisuudelle: nuorten vaikuttajaraateja, vertaisryhmiä, vapaaehtoistoimintaa, digitaalisia kanavia, tapahtumia ja tilaisuuksia yhteiseen ideointiin.

Jokainen kohtaaminen nähdään mahdollisuutena rakentaa yhteyttä, joka voi kantaa pitkälle – myös silloin, kun elämässä on vaikeaa. Samalla ohjelma toimii esimerkkinä siitä, miten yhteistoiminta julkisen puolen, kolmannen sektorin ja asukastoimijoiden välillä voi luoda jotain pysyvämpää kuin yksittäinen hanke: luottamusta, rakenteita ja kulttuuria, jossa yhteisöllisyys on osa arjen peruspalveluja.

Yhteinen visio, yhteinen arki ja yhteinen vastuu – näistä rakentuu elävä kaupunginosa, jossa hyvä arki kuuluu kaikille.

Arvot

Arvot tekevät näkyväksi, mihin uskomme ja miten toimimme

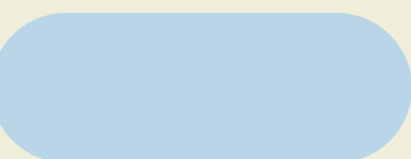
Arvot eivät ole koristeita vaan kompassi. Ne ohjaavat valintojamme ja näkyvät siinä, miten kohtaamme toiset, millaisia yhteisöjä rakennamme ja millaista muutosta tavoittelemme.

Yhteisöön liittyessään ja mm. vapaaehtoistoiminnassa ihmiset haluavat usein olla mukana edistämässä itselleen tärkeitä asioita ja merkityksellisiä arvoja, kuten oikeudenmukaisuutta, yhteyttä, turvallisuutta ja toivoa. Kun pysähdymme tunnistamaan ja sanoittamaan näitä

arvoja, vahvistamme suuntaa ja syytä: miksi teemme, mitä teemme – ja miksi juuri näin.

Hyvän arjen rakentajissa arvot ovat kaikkea muuta kuin yksittäisiä abstrakteja sanoja. Ne juurtuvat arjen tekoihin, yhteisiin päätöksiin, valintoihin ja siihen, millaista tulevaisuutta luomme yhdessä.

Seuraavaksi: meidän yhteiset arvot – ja niiden voima.

Osallisuus ja Yhteisöllisyys – yhdessä olemme enemmän!

Kuvittele paikka, jossa jokainen ääni kuuluu ja jokaisen ajatuksilla on merkitystä. Osallisuus ei ole vain osallistumista. Se on mahdollisuutta vaikuttaa, olla mukana ja luoda yhdessä. Yhteisöllisyys taas on kuin vahva kudelma, jossa jokainen säie tukee toista. Kun me toimimme yhdessä, rakennamme jotain suurempaa kuin yksittäiset osat: turvallisen ja merkityksellisen arjen, joka kuuluu kaikille.

Turvallisuus ja Luottamus – vahva perusta, jonka varaan rakentaa!

Hyvä arki alkaa siitä, että voi luottaa sekä ihmisiin että ympäristöön. Kun tiedämme, että meitä kuunnellaan ja tarpeemme huomioidaan, uskallamme rohkeasti kohdata toiset ja olla oma itsemme. Turvallinen yhteisö on kuin koti, jossa jokainen tuntee olonsa tervetulleeksi ja arvostetuksi. Se on paikka, jossa voi kasvaa ja kukoistaa.

Inhimillisyys ja Monimuotoisuus – jokainen ihminen on aarre!

Kuvittele maailma, jossa jokainen yksilö on arvokas omana itsenään. Meidän erilaisuutemme on voimavara, joka tuo uutta näkökulmaa, väriä ja rikkautta. Monimuotoisuus ei ole pelkäämistään hyväksymistä, se on juhlimista! Kun annamme jokaiselle tilaa olla oma itsensä, yhteisömme kasvaa vahvemmaksi ja viisaammaksi.

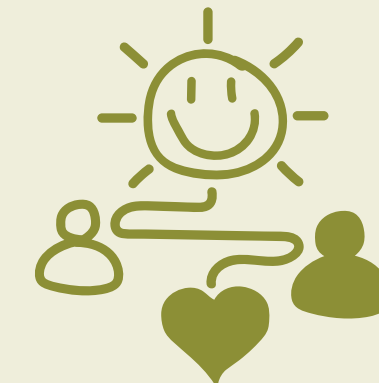
Innostus, Ilo ja Rohkeus – uskalla unelmoida ja tehdä yhdessä!

Yhteinen tekeminen ei ole vain suorittamista. Se on seikkailu! Kun innostumme yhdessä, syntyy iloa, energiaa ja uskallusta kokeilla uutta. Meidän rohkeutemme ei ole vain esteiden ylitämistä, se on rakenteiden ravistelua ja uusien polkujen löytämistä. Jokainen askel eteenpäin on mahdollisuus muuttaa asioita paremmaksi.

Merkityksellisyys ja Moninaisuus – kasvualusta uudelle!

Meidän yhteisömme on kuin puutarha, jossa jokainen voi kasvaa ja kukoistaa omalla tavallaan. Merkityksellisyyden tunne syntyy siitä, että tietää olevansa tärkeä osa yhteistä kokonaisuutta. Yhdessä me löydämme ratkaisuja, jotka tekevät arjesta paremman. Ei vain tänään, vaan myös huomenna.

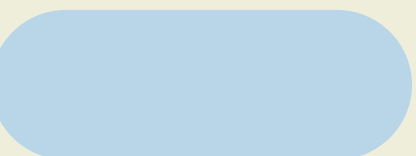
Vaikuttavuus ja Muutos – rakennamme kestäväää tulevaisuutta!

Yhdessä tekeminen ei ole vain tämän päivän juttu vaan se on investointi tulevaisuuteen. Jokainen pieni teko kasvattaa suuria muutoksia, jotka rakentavat parempaa ympäristöä ja vahvempaa yhteisöä. Meidän kädenjälkemme näkyy kauas parempana arkena, turvallisempina koteina ja vahvempina yhteisöinä.

Yhteisötyön tarve ja tavoite

Tarve

Hyvän arjen rakentajat –ohjelmassa yhteisöllisyys ei ole vain tavoite, vaan väline, jolla edistetään hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta. Taustalla on ymmärrys siitä, että yhteisöt pitävät yhteiskunnat koossa. Yhteisö syntyy ja elää ihmisten välisissä suhteissa, ja se on ratkaiseva voimavara hyvän arjen mahdollistajana.

Yhteisöllisyys on tällä hetkellä murroksessa. Esimerkiksi kaupungistuminen, yhteiskunnallisen ilmapiirin koventuminen ja teknologian nopea kehitys ovat horjuttaneet aiempia lähiyhteisöjä. Silti tarve kuulumiseen, merkityksellisyyteen ja yhteenkuuluvuuteen ei ole kadonnut

mihinkään. Yksinäisyys, eriarvoisuus ja turvattomuus haastavat meitä kehittämään uudenlaisia, rohkeita ja monimuotoisia tapoja olla yhdessä.

Kansalais- ja vapaaehtoistoiminta tekee yhteisöt näkyviksi ja ihmiset tärkeiksi. Se tarjoaa osallistumisen, kokeilemisen ja vaikuttamisen paikkoja, joita perinteiset instituutiot eivät aina pysty tarjoamaan.

Vapaaehtoistoiminta ei ole vain palvelujen täydentäjä – se on yhteiskunnan elinvoimainen verkko, jossa rakennetaan yhteyttä, toimijuutta, iloa ja toivoa.

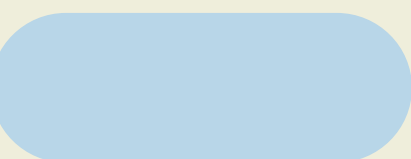
Tarve

Ohjelman alueilla tämä tarve on erityisen ilmeinen. Asukkaat toivovat lisää yhteisöllisyyttä ja kokevat turvattuutta. Yhteisöjen rakentaminen voi vastata näihin tarpeisiin: tiiviissä yhteisöissä ihmiset tuntevat toisensa ja pitävät toisistaan huolta, mikä luo turvallisuutta ja hyvinvointia.

Erityisesti monikulttuurisilla alueilla tarvitaan sensitiivistä ja rohkeaa yhteisötyötä. Maahanmuuttajataustaiset asukkaat muodostavat usein vahvoja keskinäisiä yhteisöjä, kun taas kantaväestön yhteisöllisyys rakentuu eri tavalla.

Ohjelmassa etsitään tapoja tuoda nämä maailmat lähemmäksi toisiaan – ei valmiilla malleilla, vaan ihmisiä kuunnellen, toisiimme tutustuen ja yhdessä kokeillen.

On aika ajatella yhteisöt ja yhteisötyö uudelleen. Emme rakenna vain parempaa palvelujen saavutettavuutta, vaan houkuttelemme esiin alueen asukkaiden parhaat puolet – uskalluksen, luottamuksen, vahvuudet ja ilon. Muutos syntyy silloin, kun ihmiset tulevat osalliseksi, nähdyiksi ja innostuvat toimimaan yhdessä.

Tavoite – muutos, jota rakennamme

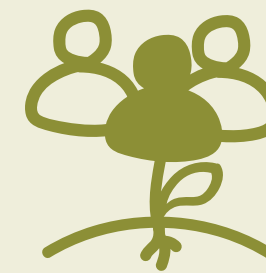
Alueille syntyy elinvoimaisia yhteisöjä, joihin ihmiset voivat kuulua, joissa he voivat kukoistaa, vaikuttaa ja vaikuttua.

Alatavoitteet:

Osallisuus vahvistuu

Ihmiset kokevat voivansa vaikuttaa arkeensa ja elinympäristöönsä.

Yhteisöllisyys juurtuu

Alueelle rakentuu luottamuksellisia, monimuotoisia ja elinvoimaisia yhteisöjä.

Turvallisuus lisääntyy

Yhteisöt kannattelevat ja vähentävät yksinäisyyttä, pelkoa ja erillisyyttä.

Potentiaali vapautuu

Ihmiset ja yhteisöt tunnistavat ja ottavat käyttöön omat vahvuutensa ja voimavaransa.

Arki uudistuu

Asukkaiden kanssa kehitetään uusia tapoja tehdä, kuulua ja vaikuttaa – sellaisia, joita muu yhteiskunta ei yksin pysty luomaan.

Tavoite – teemme sen yhdessä asukkaiden kanssa

Asukkaat kokevat olevansa mukana ja merkityksellisiä yhteisessä tekemisessä. Osallistumisen tavat ovat moninaiset ja jokaiselle löytyy oma paikkansa.

Alatavoitteet:

Suunnitteluosallisuus

Asukkaat suunnittelemassa ohjelman toimintaa ja sisältöjä.

Toimintaosallisuus

Asukkaat tekemässä ja toimimassa yhdessä.

Päätöksenteko-osallisuus

Asukkaat päättämässä millaista toimintaa, tukea ja palveluita alueella järjestetään.

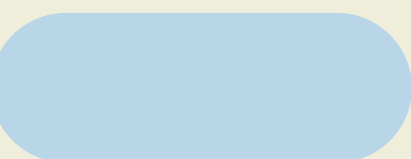
Arviointiosallisuus

Asukkaat arvioimassa ja antamassa palautetta ohjelman toiminnasta, palautteen pohjalta toimintaa kehitetään jatkuvasti.

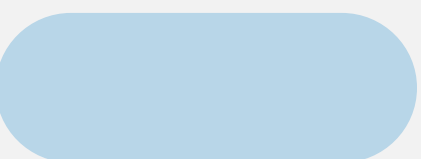
Talouden osallisuus

Asukkailla on sananvaltaa siihen, millaisiin asioihin resursseja käytetään.

Yhteisötyön merkitys

Miksi tällä on väliä – ja kenelle kaikille?

Hyvän arjen rakentajien työ ei pysähdy yksilön kokemukseen tai yksittäiseen tapahtumaan. Se synnyttää merkitysten ketjuja, jotka ulottuvat kauas: ihmisten elämään, yhteisöjen elinvoimaan, yhteiskunnan toimivuuteen – ja yhä useammin myös ympäristön kestävyys.

Kun rakennamme osallisuutta ja yhteisöllisyyttä, syntyy paljon hyvää.

Hyvinvointia yksilöille:
mielekkyyttä, turvallisuutta, kuulumista

Voimaa yhteisöihin:
luottamusta, toimijuutta, yhteistä tekemistä

Hyvää yhteiskunnalle:
osallistumisen rakenteita, vähentyneitä palvelutarpeita, uusia ratkaisuja

Mahdollisuuksia ympäristölle:
arjen kestäviä valintoja, jakamista, huolenpitoa elinympäristöstä

Merkityksiä yksilölle

Hyvinvointi ja merkityksellisyys

Osallistuminen yhteisölliseen toimintaan tai vapaaehtoistoimintaan voi lisätä elämän merkityksellisyyttä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Se vahvistaa toivoa ja antaa kokemuksia siitä, että on tarpeellinen osa jotain suurempaa kokonaisuutta. Tämä on erityisen tärkeää aikana aikana, jolloin työelämä on epävarmaa, eikä aina tarjoa merkityksellisyyden kokemuksia. Yhteisöllinen toiminta voi myös tukea fyysistä ja psyykkistä terveyttä.

Uuden oppiminen ja kokeminen

Yhdessä toimiminen tarjoaa paikan harjoitella ja kehittää monenlaisia taitoja, oppia ja oivaltaa jotain uutta. Samalla lisääntyy ymmärrys omista vahvuuksista ja kyvyistä toimia muiden kanssa.

Yhteys ja ihmissuhteet

Toimiminen yhteiseksi hyväksi tarjoaa uusia kohtauksia, ystävyksiä ja kokemuksen kuulumisesta joukkoon. Se vähentää yksinäisyyden kokemusta ja luo yhteyksiä, jotka kantavat ja kannattelevat arjessa.

Itsetunto ja osallisuus

Toiminnan kautta syntyy tunne, että omilla teoilla on merkitystä ja että voi vaikuttaa itselleen tärkeisiin asioihin. Kokemus osallisuudesta ja vaikuttamisen mahdollisuuksista vahvistaa itsetuntoa ja lisää rohkeutta toimia elämässään. Yhdessä toimiminen vahvistaa toivoa.

Pääsy mahdollisuuksien maailmaan

Yhteisötoiminta avaa ovia järjestöjen, tilojen, ohjelmien ja koulutusmahdollisuuksien piiriin. Yhdessä toimiminen lisää toimintakykyä ja tunnetta siitä, että on osa isompaa kokonaisuutta ja moninaisempia mahdollisuuksia.

Valokuva: HAR-tiimi

Merkitykset yhteisölle

Yhteenkuuluvuus ja tuki

Kun ihmiset tutustuvat ja toimivat yhdessä, syntyy verkostoja, jotka tukevat ja kannattelevat arjessa. Yhteisöstä tulee paikka, jossa apu, ilo ja välittäminen kulkevat käsi kädessä.

Välittämisen ja hyvántahtoisuuden kulttuuri

Yhteisöllinen toiminta vahvistaa auttamisen ja huolenpidon ilmapiiriä. Jokainen voi tuoda panoksensa ja kokea olevansa merkityksellinen osa yhteistä hyvää.

Elävä arki ja paikallinen elinvoima

Tapahtumat, harrastukset ja yhdessä tekeminen elävöittävät arkea ja vahvistavat alueen identiteettiä. Kun ihmiset vaikuttavat omaan ympäristöönsä, syntyy iloa, yhteyttä ja ylpeyttä omasta paikasta.

Luottamus ja turvallisuus

Kun ihmiset tuntevat toisensa ja välittävät toisistaan, syntyy turvaa ja keskinäistä luottamusta. Yhteisö pysyy toimimaan yhdessä myös vaikeina aikoina ja löytämään ratkaisuja muuttuvissa tilanteissa.

Kestävyys- ja muutoskyky

Toimiva yhteisö on elävä ja oppiva: se reagoi joustavasti, tukee jäseniään ja rakentaa toivoa. Yhdessä tekeminen vahvistaa kykyä kohdata tulevaisuus avoimesti ja kestävästi.

Valokuva: HAR-tiimi

Merkityksiä yhteiskunnalle

Osallisuuden ja demokratian vahvistuminen

Kun ihmiset kokevat tulevansa kuulluiksi ja voivat vaikuttaa yhteisiin asioihin, vahvistuu luottamus ja yhteiskunnan eheys. Aktiivinen kansalaisyhteiskunta rakentaa demokraattista kulttuuria, jossa erilaiset äänet tulevat kuulluiksi ja yhteisiä ratkaisuja etsitään yhdessä.

Inhimillisuus ja luottamus yhteiskunnan perustana

Yhteisöllinen toiminta vahvistaa keskinäistä luottamusta ja yhteisvastuuta. Kun ihmiset välittävät toisistaan, myös yhteiskunta pystyy toimimaan vakaammin ja ennakoimaan paremmin muutoksia. Turvallisuuden tunne ei synny vain rakenteista, vaan kokemuksesta, että meillä on toinen toisemme.

Toimintakyky ja resilienssi

Fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti aktiiviset ihmiset muodostavat yhteiskunnan elinvoimaisen ytimen. Kun yhteisöissä rakennetaan toivoa ja toimintakykyä, vahvistuu myös yhteiskunnan kriisinkestävyys. Inhimillinen pääoma ja yhteisöllinen rohkeus ovat parasta varautumista tulevaisuuteen.

Uudistuminen ja kokeilukulttuuri

Järjestöjen ja yhteisöjen monimuotoisuus tuo tilaa kokeilulle, innovaatioille ja uusille tavoille vastata ihmisten tarpeisiin. Kun erilaiset toimijat kohtaavat ja uskaltavat kokeilla, syntyy ratkaisuja, joita yksikään sektori ei voisi yksin luoda. Tämä on yhteiskunnallista rohkeutta ja innostusta parhaimmillaan.

Kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Yhdessä tekeminen on sijoitus tulevaisuuteen. Kun ihmiset voivat hyvin ja yhteisöt ovat elinvoimaisia, myös talous vahvistuu ja palvelut uudistuvat. Yhteisöissä syntyy arjen innovaatioita ja kestävän kehityksen tekoja, joiden vaikutus ulottuu pitkälle tuleviin sukupolviin.

Valokuva: HAR-tiimi

Merkityksiä ympäristölle

Yhteinen vastuu ja arjen teot

Kun ihmiset toimivat yhdessä, ympäristövastuu muuttuu arkiseksi ja konkreettiseksi. Lähiluonnosta huolehtiminen, jakaminen ja kestävä kuluttaminen eivät ole vain tekoja ympäristön puolesta, vaan myös tapoja vahvistaa yhteyttä toisiimme ja paikkaan, jossa elämme.

Ekososiaalinen ymmärrys ja toivo

Osallisuus yhteisöllisissä prosesseissa lisää ymmärrystä siitä, että ihmisen ja luonnon hyvinvointi kulkevat käsi kädessä. Kun tämän yhteyden oivaltaa, syntyy toivoa ja halua toimia – ei velvollisuudesta, vaan rakkaudesta elämää kohtaan.

Innostus tarttuu ja luo kulttuuria

Kestävät elämäntavat leviävät, kun yhteisöissä jaetaan ideoita ja kokeillaan rohkeasti uutta. Korjauspajat, hävikkiruokailut tai kimppakyytikokeilut eivät ole vain käytännön ratkaisuja, vaan innostavia esimerkkejä siitä, miten muutos syntyy yhdessä tekemällä.

Paikallisuus ja yhteinen kotimme

Läheisyys luontoon ja paikalliset yhteisörakenteet tekevät ekologisista valinnoista luontevia. Jakamistalous, yhteisöviljelmät ja kierrätystapahtumat luovat arkea, jossa vähemmän on enemmän ja jossa jokainen voi osallistua oman ympäristönsä vaalimiseen.

Luontosuhde ja monimuotoisuus

Yhteiset luontokokemukset, retket ja talkoot vahvistavat tunnetta kuulumisesta tähän maahan ja maisemaan. Luonto ei ole vain resurssi, vaan yhteinen kotimiljö, jonka monimuotoisuus heijastaa myös ihmisten moninaisuutta – me tarvitsemme toisiamme, aivan kuten ekosysteemitkin.

Resilienssi ja tulevaisuuden turva

Yhteisöt, jotka osaavat toimia yhdessä, ovat vahvempia myös ilmastonmuutoksen keskellä. Kun rakennamme luottamusta, yhteistyötä ja yhteisvastuuta jo tänään, luomme perustaa kestäville tulevaisuudelle, jossa jokainen voi kukoistaa

Valokuva: HAR-tiimi

Merkityksiä taloudelle

Vapaaehtoistoiminta ja yhteisöllinen tekeminen muodostavat ison, usein näkymättömän osan kansantaloutta. Suomessa tehdään vuosittain arviolta noin 100 miljoonaa tuntia vapaaehtoistoimintaa. Jos tälle annetaan keskimääräiseksi arvoksi 20 euroa tunnilta, tarkoittaa se noin kahden miljardin euron panosta yhteiskunnalle joka vuosi.

Mutta tämän työn todellinen arvo on enemmän kuin euroissa mitattavissa. Jokainen tehty tunti on sijoitus hyvinvointiin, osallisuuteen ja toivoon – asioihin, jotka vähentävät yksinäisyyttä, ehkäisevät syrjäytymistä ja vahvistavat yhteisöjen kantokykyä. Kun ihmiset voivat hyvin ja luottamus vahvistuu, myös yhteiskunnan taloudellinen perusta vahvistuu.

Taloudellinen merkitys on siis kaksisuuntainen: vapaaehtoistoiminta säästää resursseja ja samalla luo niitä – inhimillistä pääomaa, yhteistä vastuuta ja kestäväää kehitystä, jota ei voi ostaa rahalla, mutta jonka arvo on korvaamaton.

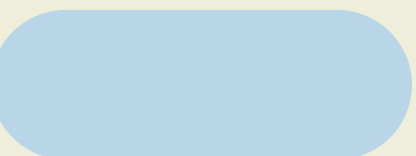

Valokuva:
HAR-työ

4

Nykytilan kuvaus Havukoskelta

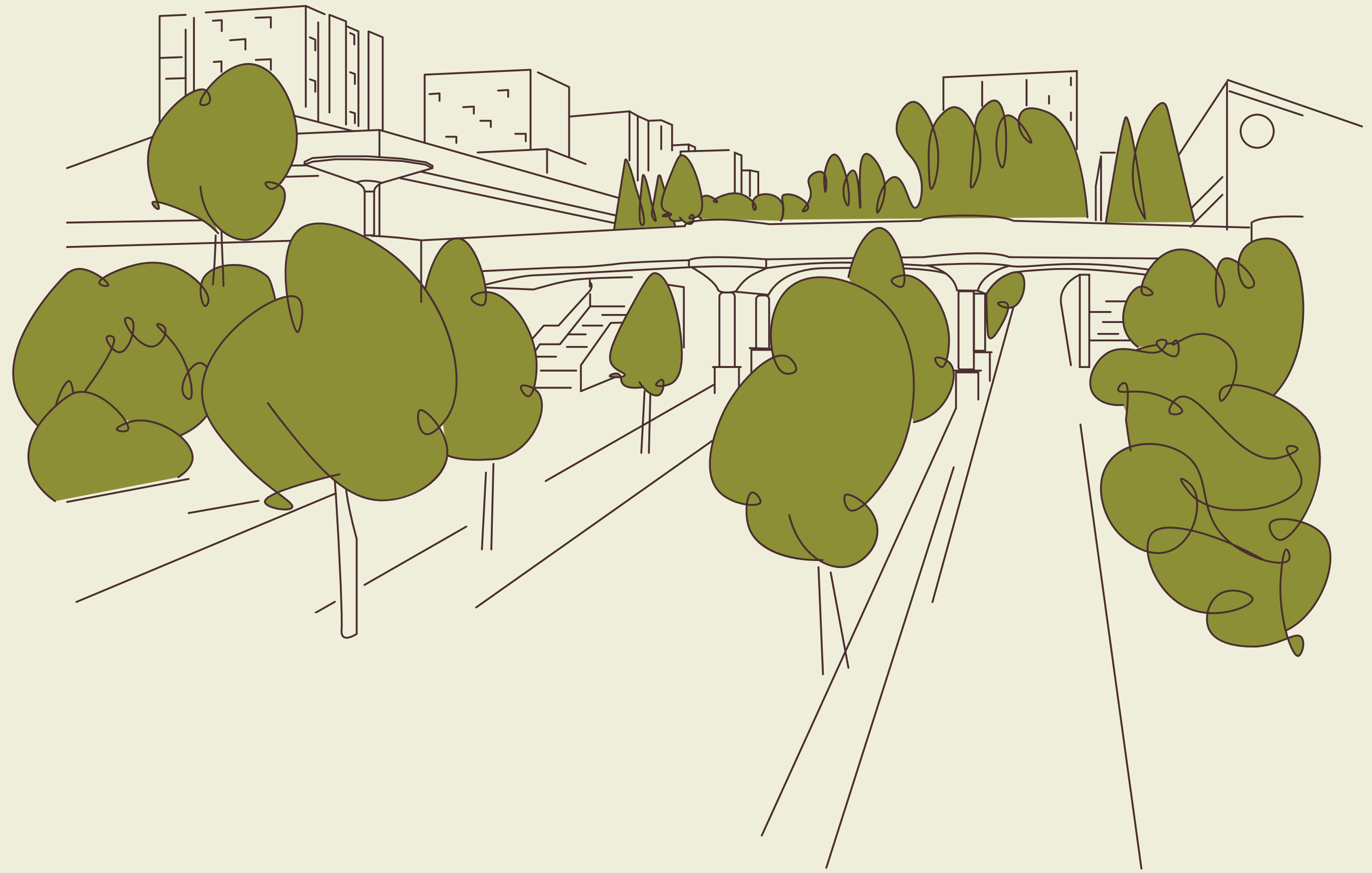
Yhteisötyötä Havukoskella

Hyvän arjen rakentajat – ohjelman ensimmäinen alue on ollut Vantaan Havukoski. Kaikki mitä Havukoskella tehdään, perustuu asukkaiden odotuksiin ja tarpeisiin.

Jo ohjelman valmisteluvaiheessa alueelta koottiin monipuolista tietoa. Haastattelut, havainnointi, tutustumiskäynnit, juttutuokiot ja vuoropuhelu asukkaiden kanssa eivät ole mitään kertaluonteisia temppuja, vaan jatkuvasti käynnissä oleva prosessi.

Esimerkiksi kouluilla on toteutettu laajoja kyselyjä. Ihmisten kanssa jutellaan puistoissa, asukas- ja yhteisötiloissa, asemanseudulla, tapahtumissa ja heidän luontaisten kulkureittiensä varrella. Alueella on haastateltu yli 200 ihmistä.

Tällaiset kohtaamiset lisäävät asuinalue- ja asukasymmärrystä sekä osoittavat, että asukkaista välitetään.

Yhteisötyötä Havukoskella

Asukkaiden odotusten ja tarpeiden pohjalta ohjelmassa on käynnistetty konkreettista yhteisöllisyyttä ja osallisuutta vahvistavaa toimintaa:

Meidän luokka -toiminta, jossa vanhemmat ovat osa kouluyhteisöä ja oppilaat suunnittelevat vanhempainiltoja ja tapahtumia.

Nuorten vaikuttajaraati, joka tuo esiin nuorten äänen ja jossa nuoret voivat suunnitella tekoja asuinalueen viihtyisyyden lisäämiseksi.

Eri-ikäisten vertaisryhmät, joissa jaetaan kokemuksia ja rakennetaan keskinäistä tukea.

Yhteissuunnittelu tapahtumien ja tilaisuuksien järjestämiseksi, joista esimerkkeinä vuonna 2024 järjestetty 850 osallistujan Meidän Havis! -tapahtuma, monet lasten ja perheiden tapahtumat sekä yhteisölliset juhlat ja kohtaamiset tilalla.

Työmahdollisuuksien tarjoaminen: työtehtäviä suunnitellaan yhdessä asukkaiden kanssa, ja niillä on suora yhteys alueen viihtyisyyden lisäämiseen.

Vapaaehtoisten mukaan kutsuminen ja kouluttaminen, sekä uudenlaisten vapaaehtoistoiminnan mallien kehittäminen.

Jalkautuva työote, jonka ennakkoluuloton kehittäminen on ollut ohjelman tunnusmerkki.

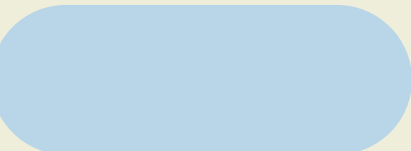
Yhteisötyötä Havukoskella

Toiminta on monipuolista ja läpileikkaa eri ikäryhmiä: ikääntyneille on käynnistetty liikuntaryhmiä ja Ystäväpiirejä, lasten liikuntaharrastuksiin vanhemmat osallistuvat seuraajina ja toimijoina, ja Pikku-Kettu Basket sekä KoiPS luovat seuratoiminnan kautta yhteenkuuluvuutta ja asuinalueylpeyttä.

Tilat ovat yhteisessä käytössä, ja esimerkiksi oppilaitosyhteistyö on käynnistynyt vapaaehtoisuustoiminnan kartoituksella. Aukkaat antavat säännöllisesti palautetta ohjelman toiminnoista.

Vapaaehtoistoiminta on noussut keskeiseksi voimavaraksi. Jo nyt mukana on monenlaisia toimijoita: Pikkuhelpin vapaaehtoiset, seniorivapaaehtoiset, kouzit, digipalveluiden vapaaehtoiset sekä tapahtumien järjestelyihin osallistuvat vapaaehtoiset.

Erityisen merkittävä kokonaisuus on kouzit – noin 20 vapaaehtoista, jotka toimivat eri teemoissa (urheilu, kulttuuri ja taide, tyttötoiminta, kokkikerhot).

Hyvän arjen rakentajien yhdessä tekemisen malli

1. **Alkuidea, sysäys**
 - Ideoita nousee arjen keskeltä: asukkailta, havainnoista, työntekijöiden keskusteluista.
 - Työntekijöiden rooli: kuulla, tunnistaa, mahdollistaa, fasilitoida, tehdä tilaa.
2. **Ehdotus toiminnaksi**
 - Ideasta yhteinen suunnitelma: mitä jos kokeiltaisiin?
 - Asukkaat ja työntekijät yhdessä mahdollistajina.
 - Riittävän kevyt rakenne, jotta kokeilu on mahdollinen.
3. **Kokeilu ja testaus**
 - Lähdetään liikkeelle: pienin panoksin, uteliaasti.
 - Osa kokeiluista hiipuu, osa jää elämään. Saa mogailla.
 - Rohkeus kokeilla ilman takuuta pysyvyydestä.
4. **Toiminnan vakiinnuttaminen**
 - Toiminta löytää muotonsa: ihmiset sitoutuvat, mukaan tulee uusia.
 - Jatkumon mahdollisuus: odotetaan, toivotaan, kehitetään.
5. **Skaalaus**
 - Malli osoittaa voimansa: otetaan mukaan lisää osallistujia tai laajennetaan sen käyttöä uusiin toimintaympäristöihin.
 - Esimerkiksi: nuorten työllistämismallin laajentaminen Havukosken ulkopuolelle.
6. **Muutos**
 - Arjesta noussut idea on muuttanut yhteistä tekemistä ja kehittämisen tapaa.
 - Kehä voi alkaa uudestaan: syntyy uutta kulttuuria ja jatkuvaa luottamusta.

* Filosofiamme on kuin suoraan Geoff Mulganin ja kumppaneiden teoriasta.
(Robin Murray, Julie Caulier-Grice ja Geoff Mulgan: The Open Book of Social Innovation, 2010). Teoria siis toimii.

Tapausesimerkinä Nuoret keikkatöissä

Alkuidea: Havukosken nuoret toivoivat, että saisivat ensimmäisiä työkokemuksia. Haluttiin vahvistaa yhteisöllisyyttä kutsumalla nuoret mukaan töiden suunnitteluun ja tarjota sellaisia työtehtäviä, jotka lisäävät alueen viihtyisyyttä ja hyvinvointia.

Ehdotus toiminnaksi: Suunniteltiin Havikseen nuorten työllistämispilotti. Otettiin tavoitteeksi tarjota 100 nuorelle töitä. Haettiin rahoitus. Kaikki mukana olevat järjestöt sitoutuivat töiden suunnitteluun ja tarjoamiseen.

Kokeilu ja testaus: Kokeilu käynnistettiin, ja se ylitti kaikki odotukset. Ensimmäiseen tilaisuuteen työmahdollisuuksista kuulemaan tuli yli 70 nuorta ja vuoden 2024 aikana reilulle 100 nuorelle tarjottiin töitä.

Toiminnan vakiinnuttaminen: Vuonna 2025 yli 230 nuorta on saanut työkokemuksia. Nuoret ovat suorittaneet yli 1 000 työtehtävää ja tehneet töitä lähes 3 000 tuntia. WorkPilots -työllistämisalustalla on tällä hetkellä yli 400 nuorta.

Töiden lisäksi nuoret ovat myös saaneet työvalmennusta.

Esimerkkejä työtehtävistä: lasten leikin ja retkien ohjaus, kahvilapyörän rakentaminen, muurinpohjalettujen paisto, Havislavan Crew, mainosten teko, jalkapallon apuvalmentaja, edustusjoukkueen otteluiden kuuluttaminen, ruoan tarjoilu ikäihmisille, kauppareissu 90-vuotiaan kanssa.

Skaalaus: Nuorten työllistämisen malli toimii. Ohjelman laajentuessa Helsinkiin, Malmille ja Tapulikaupunkiin, malli otetaan sovellettuna käyttöön näilläkin alueilla.

Muutos: Nuorten tarpeista ja toiveista liikkeelle lähtenyt idea on muuttanut tapaa, jolla keikkatöitä suunnitellaan yhdessä, kuinka niitä tarjotaan, ja kuinka erilaisia työtehtäviä suorittamalla voidaan olla iloksi ja hyödyksi muille. Kaikella tällä on ollut positiivinen vaikutus alueen maineeseen ja imagoon.

Tapausesimerkinä Pikku-Kettu Basket

Alkuidea: Ohjelman suunnitteluvaiheessa selvisi, että lapset ja nuoret toivovat paljon enemmän tekemistä vapaa-ajalle. Yksi suosituimmista lajeista, jota toivottiin lisää, oli koripallo.

Ehdotus toiminnaksi: Muun ohjelmassa tarjottavan vapaa-ajan toiminnan (jalkapallo, tanssi, bändit, kokkaus) lisäksi perustetaan oma koripalloseura.

Kokeilu ja testaus: Toiminta käyntiin. Koripallo kokosi yhteen paljon osallistujia, erityisesti maahanmuuttajataustaisia tyttöjä. Palkattiin valmentaja, joka toimii koululla myös resurssiopettajana ja siten tunnistaa oppilaat, jotka voisivat kiinnostua harrastuksesta.

Toiminnan vakiinnuttaminen: Oma yhdistys, Pikku-Kettu Basket ry, perustettiin vuonna 2024. Seuralla on oppilaiden suunnittelemat peliasut, logo ja teemoitettu kotisali. Ensimmäisiin sarjapeleihin osallistuttiin syksyllä 2025.

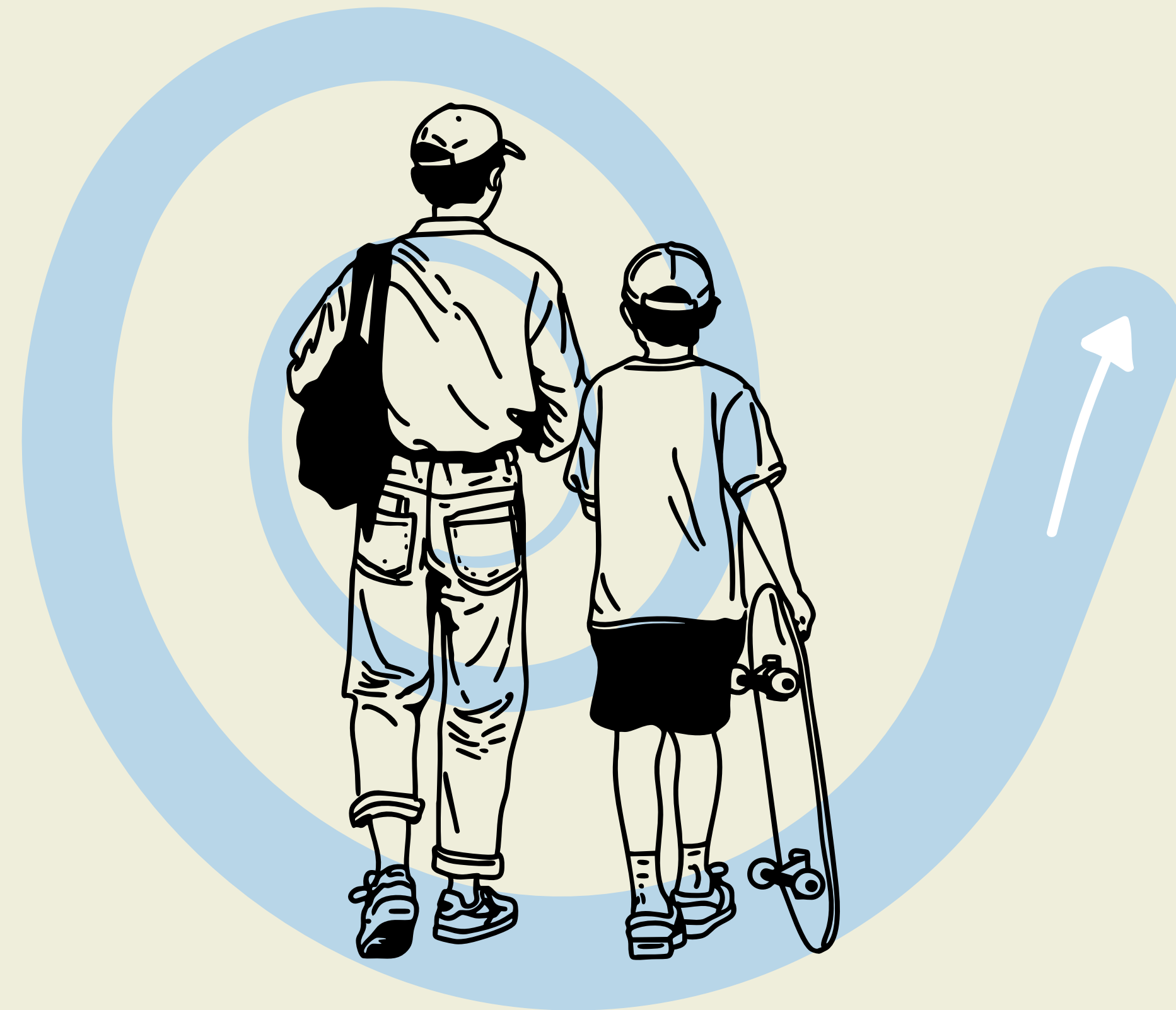
Skaalaus: Yhä uusia harrastajia tulee mukaan, ja vanhemmat osallistuvat toimintaan. Koripallon lisäksi toiminnassa voidaan tarjota yhä useammalle myös keikkatyömahdollisuuksia. Suunnitelma Pikku-Kettu Basketin käynnistämiseksi myös Helsingissä on valmis.

Muutos: Yhä useammalla lapsella ja nuorella on viikoittainen, säännöllinen ja aikuisen ohjaama harrastus. Lapset ja nuoret ovat saaneet uusia kavereita. Seuran ympärillä on tarjolla paljon muitakin mahdollisuuksia (vapaaehtoisuus, keikkatyöt). Sisarukset ja vanhemmat on saatu mukaan seuran muuhun toimintaan. Kaikki tämä lisää yhteenkuuluvuutta ja asuinalueylpeyttä.

Valokuva: HAR-tiimi

Tapausesimerkinä Kouzit

Alkuidea: Syntyi havainnoista ja nuorilta saadusta tiedosta, ettei heillä ole riittävästi osallistumismahdollisuuksia sellaiseen toimintaan, jossa voivat kokea olevansa tärkeitä ja merkityksellisiä.

Ehdotus toiminnaksi: Suunnitellaan ja käynnistetään Havikseen soveltuva Kouzi-toiminta. Kouzien tehtävänä olisi oman osaamisensa ja kiinnostuksen kohteidensa mukaan ohjata erilaisia ryhmiä, jotka tuottavat tekemistä, yhteisöllisyyttä ja vertaistoimintaa alueelle.

Testausvaihe: Kouzi-toiminta käynnistettiin vuonna 2024, jolloin järjestettiin myös ensimmäiset valmennukset. Niihin osallistui viisi asukasta. Valmennuksen jälkeen kouzit alkoivat vetämään omia ryhmiään.

Toiminnan vakiinnuttaminen: Vuonna 2025 Haviksessa toimii noin 20 valmennettua kouzia. He toimivat vertaisryhmien vetäjinä, mikä tarkoittaa, että he luovat paikkoja muille nuorille osallistua, oppia ja vaikuttaa. Kouzit ovat tukena harrastuksissa, innostavat muita mukaan ja

auttavat järjestelyissä erilaisissa teema-ryhmissä, kuten urheilu, kulttuuri- ja taide, kokkailu ja yhteinen ruoka.

Skaalaus: Havikseen valmennetaan tulevana vuosina kymmeniä kouzeja ja yhä useampi alueen asukas tulee toiminnan piiriin. Kouzi-toimintaa kokeillaan myös Malmilla ja Tapulikaupungissa.

Muutos: Nuoret ovat aktiivisia toimijoita alueen hyvinvoinnin ja yhteisöllisyyden edistämisessä.

Valokuva: HAR-tiimi

Esimerkki kouluyhteisön tukemisesta

Luvun lopuksi vielä esimerkki koulujen kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

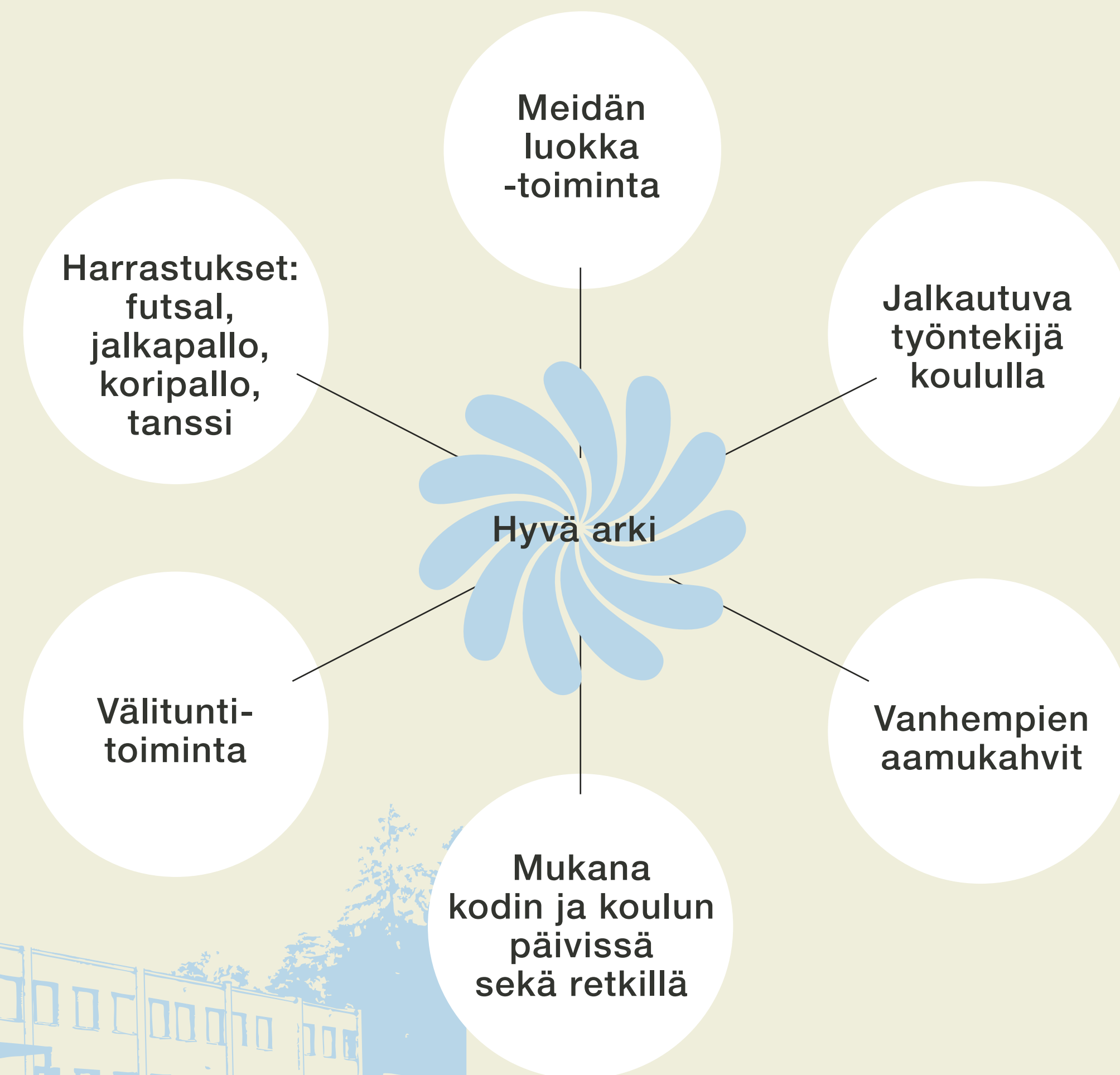
Koulut ovat alueensa tärkeitä yhteisöjä, joilla on suuri merkitys lasten, nuorten ja heidän vanhempiensa elämässä. Koulut tarjoavat paljon mahdollisuuksia sellaisen toiminnan järjestämiseen, josta on iloa ja hyötyä niin lapsille, nuorille kuin vanhemmillekin.

Koulutyötä tukevaa toimintaa voidaan järjestää ennen koulupäivää, koulupäivän aikana ja sen jälkeen.

Tämä kaikki perustuu jatkuvaan vuoropuheluun. Kuullaan koulujen, oppilaiden ja vanhempien tarpeet, lähdetään kokeilemaan ja vahvistetaan sitä, mikä toimii.

Kolmen vuoden aikana Havukoskella sijaitsevalle Kytöpuiston koululle on kehitetty monipuolista toimintaa.

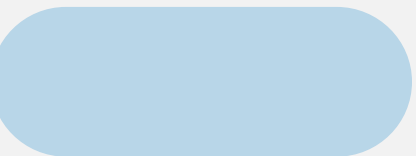
Meidän luokka -toimintamalli on osa koulun arkea, harrastusmahdollisuudet on tuotu kouluun ja jalkautuva työntekijä vierailee koululla säännöllisesti. Ohjelman työntekijät ovat mukana kodin ja koulun päivissä, osallistuvat retkille ja tarjoavat erilaista välituntitoimintaa.

5

Oivallukset ja opit

Oivallukset ja opit

Oppi 1.

Ihmistä, arjesta ja osallisuudesta

- Ihmiset kertovat mielellään arjestaan, elämästään ja ympäristöstään – ideoita ja tarpeita on paljon.
- Ideoista toimintaan on pitkä matka – luottamus rakentuu hitaasti.
- Tutustuminen vaatii aikaa ja kasvokkaista kohtaamista: tuttuus synnyttää luottamusta.
- Osallisuuden rakentaminen alkaa kuulemisesta ja rinnalla olemisesta.

Oivallukset ja opit

Oppi 2.

Työotteesta ja tavoittamisesta

- Jalkautuva työote on keskeistä: mukana puistoissa, kulkureiteillä, kauppojen läheisyydessä.
- Perinteiset osallistamisen keinot eivät aina toimi – kielen ja kutsun tavat kaipaavat uudistamista.
- Toiminnan tulee olla monimuotoista ja eri tasoilla osallistavaa.

Oivallukset ja opit

Oppi 3.

Ihmisten voimavaroista ja rooleista

- Monilla on paljon annettavaa – tarvitaan vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä.
- Ihmisillä voi olla useita rooleja: kuuntelija, tekijä, päättäjä, arvioija – kaikki ovat arvokkaita.
- Mukaansa tempaavat, kiinnostavat kokonaisuudet houkuttelevat osallistumaan.

Oivallukset ja opit

Oppi 4.

Vieraanvaraisuudesta ja fasilitoinnista

- Tervetulleeksi tunteminen on kaiken ytimessä: turvallisuus, merkityksellisyys, lämmin ilmapiiri.
- Fasilitoinnin taidot ovat olennaisia: tilan luominen, ideointi, toimeenpano.
- Ruoka, jutustelu, pienet teot arjessa ja lasten harrastukset yhdistävät ihmisiä luontevasti.

Oivallukset ja opit

Oppi 5.

Kokeiluista ja toiveista

- On uskallettava kokeilla – kaikki ei toimi, mutta kokeilemalla opitaan.
- Ympäristöön ja naapurustoon liittyy paljon toiveita.
- Tilan ja erilaisten kaupunkitilojen hyödyntämisen merkitys on suuri: vallataan tilat kaikelta pahalta kaikelle hyvälle.

Yhdessä tekemisen tapoja

Vaikuttajaraadit

Osallistu keskusteluun ja tuo esiin kokemuksia vaikkapa nuorena, ikäihmisenä tai erityisryhmän edustajana.

Osaamisen jakaminen

Järjestetään pieniä kursseja tai työpajoja: askartelua, kieliä, musiikkia tai liikuntaa.

Arjen apu ikäihmisille

Kauppaseura, pienet kotityöt tai ihan vain juttukaverina oleminen tekee ison eron.

Tapahtuma-apu

Auta tapahtumien järjestämisessä - esiintyjänä, infossa tai vaikka kahvinkeittäjänä.

Mukana harrastuksissa

Lähde kaveriksi kävelyille, pelaamaan tai vaikka katsomaan ottelua. Yhdessä on hauskeempaa.

Toiminta HAR-tilassa

Kylän yhteisessä tilassa on tekemistä kaikille. Tuotko mukanasasi tekemistä, kohtaajan, lastenhoitajan tai leivotko tilaan tarjottavaa?

Yhdessä tekemisen tapoja

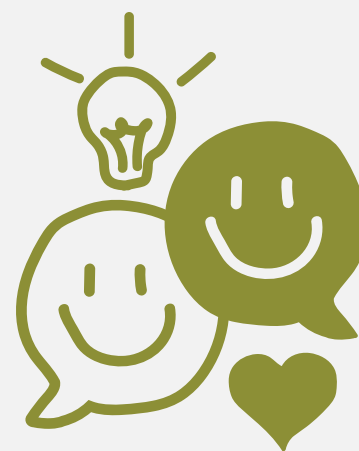
Kaupunkiviljely

Viljelylaatikoiden hoito tai puutarhatoimintaa - luonto rauhoittaa ja yhteisö kantaa.

Ympäristötalkoot

Kerätään roskaa, rakennetaan hyönteishotelleja tai istutetaan puita ja kukkia - konkreettista tekemistä luonnon hyväksi.

Vertaistuki vanhemmille

Tarjotaan korva ja kokemus toiselle vanhemmalle, ryhmässä tai kahden kesken.

Asukkaiden verkosto

Tunnistetaan oman asuinalueen kehittämiskohteita, etsitään ratkaisuja ja toimitaan yhdessä. Saadaan aikaan muutoksia, jotka hyödyttävät koko yhteisöä.

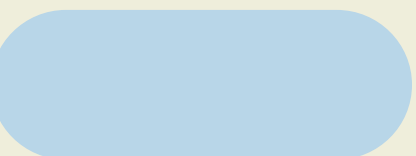

Digiapu

Autetaan toisia ymmärtämään teknologiaa: puhelimen käyttöä, Wilmaa, nettipankkia, videopuheluita.

Yhdessä tekemisen monet mahdollisuudet

Yhdessä tekemisen monet mahdollisuudet

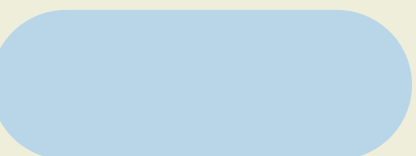
1. Asfalttikerho

Yhdessä kadunkulmassa tai pihalla toteutuva pop up -hengailu- ja leikkipaikka. Lapset, nuoret, aikuiset, vanhemmat – kaikki voivat piipahtaa mukaan.

Tarjolla liituja, pelejä, kahvia ja kohtaamisia.

Vapaaehtoiset ovat kanssakulkijoita, eivät vetäjiä.

Vain mielikuvitus on rajana.

Yhdessä tekemisen monet mahdollisuudet

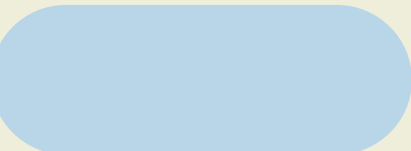

2. Maustevaihtarit

Ruokakulttuureja yhdistävä matalan kynnyksen kohtaamispaikka.

Ideana vaihtaa pieniä määriä mausteita ja reseptejä naapureiden kesken, mahdollisesti pienellä demolla tai tarinalla maun takaa.

Vapaaehtoiset voivat toimia maustelähettiläinä tai tarinankertojina.

Yhdessä tekemisen monet mahdollisuudet

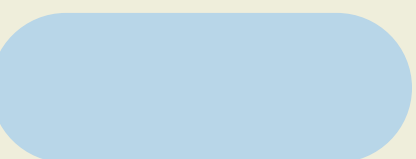

3. Äänipenkki

Julkiseen tilaan tuotu penkki, jossa voi kuunnella paikallisten tarinoita eri kielillä. Tarinat on kerätty alueen asukkailta.

Vaihtoehtoisesti äänipenkissä voi myös nauhoittaa oman viestin toisille.

Mahdollistaa osallistumisen ilman läsnäolon pakkoa.

Yhdessä tekemisen monet mahdollisuudet

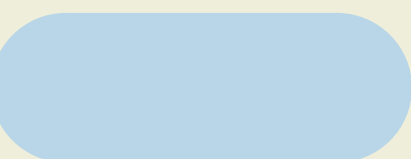

4. Fixeri-klubi

Pienkunnostuksen ja korjaamisen yhteisö, jossa korjataan pyöriä, puhelimia, vaatteita tai vaikka rikkinäisiä leluja yhdessä.

Jokainen on asiantuntija jossain – monikulttuurinen osaaminen pääsee oikeuksiinsa.

Ei palvelua, vaan yhdessä tekemistä.

Yhdessä tekemisen monet mahdollisuudet

5. Arkipuutarha

Ei perinteinen yhteisöviljelmä, vaan liikkuva vihreä paikka, jota viedään esimerkiksi päiväkotien, palvelutalojen ja koulujen pihoille.

Vapaaehtoiset voivat olla arkipuutarhureita, jotka kutsuvat mukaan istuttamaan tai vaikka vain haistelemaan yrttejä ja juttelevat ohimennen.

Yhdessä tekemisen monet mahdollisuudet

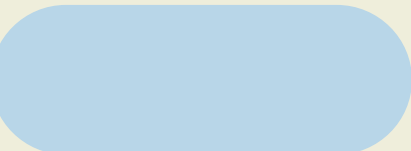

6. Kaaospaja

Ei valmista ohjelmaa. Tilassa on tavaraa: askarteluvälineitä, kankaita, nappilaatikoita, kirjoja, palloja – mitä tahansa.

Tarkoitus on, että vapaaehtoiset ja osallistujat keksivät yhdessä, mitä tehdään.

Vahvistaa luovuutta ja yhteistä ideointia.

Yhdessä tekemisen monet mahdollisuudet

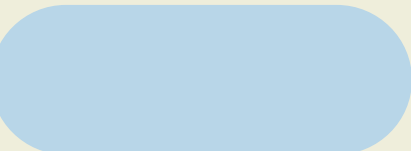

7. Tarinavalkeat

Iltaisin (tai digitaalisesti) järjestettävä kertomushetki, jossa ihmiset voivat jakaa pieniä arkitarinoita.

Valot himmeäksi, teetä kuppiin ja yksi tarina kerrallaan.

Vapaaehtoiset voivat olla tarinanavaajia, tunnelman luoja tai vain kuuntelijoita.

Yhdessä tekemisen monet mahdollisuudet

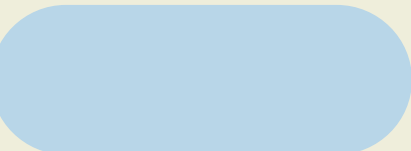

8. Kieligraffitit

Värikästä monikielistä ilmaisua: seiniä, fläppejä, katuliituja, joissa ihmiset voivat kirjoittaa oman kielen sanoja, toivoksia, mielteitä.

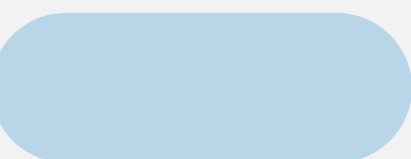
Voisi olla esim. kiertävä “seinägalleria” alueen tapahtumissa.

Vapaaehtoiset kuratoivat, rakentavat ja kannustavat mukaan.

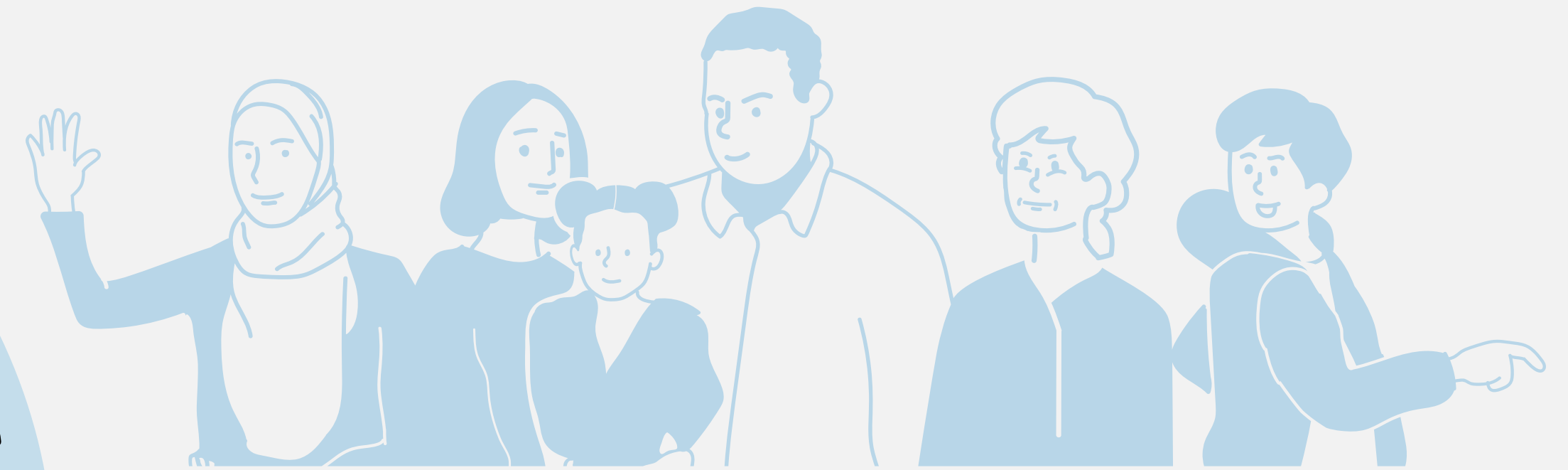

Kansalaistoiminta, vapaaehtois- toiminta ja yhteisöjen rakentaminen – erikseen ja yhdessä

Kansalaistoiminta on kuin suuri sateenvarjo, joka kokoaa alleen kaiken sen, mitä ihmiset tekevät yhdessä ilman taloudellista hyötyä yhteisen hyvän vuoksi. Se on osallisuuden maailma, paikka, jossa jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa, tulla kuulluksi ja toimia itselleen merkityksellisellä tavalla.

Vapaaehtoistoiminta on yksi kansalaistoiminnan muoto, konkreettinen tapa tehdä ja olla mukana. Se on toimintaa, jossa yksilöiden osaaminen, kokemus ja into yhdistyvät yhteiseksi voimaksi.

Kansalaistoiminta on osallistumisen maailma, vapaaehtoistoiminta on yksi sen näkyvä muoto, ja yhteisöjen rakentaminen on alusta, jossa molemmat voivat vahvistua. Ammattilaisen tehtävänä on huolehtia, että maaperä pysyy elinvoimaisena, monimuotoisen ja kaikkia mukaan kutsuvana.

Yhteisöjen rakentaminen on enemmän kuin projekti. Se on jatkuva prosessi ja suhde. Se on maaperän hoitamista, jotta yhdessä eläminen, jakaminen ja toisistaan välittäminen voivat kukoistaa. Kun maaperä on ravinteikas, jokaisella on tilaa juurtua, kasvaa ja tuoda omat värinsä yhteiseen monimuotoiseen maisemaan.

Kansalais- ja vapaaehtoistoiminta Hyvän arjen rakentajissa – kanssalaaisuutta, yhdessä enemmän ja monin tavoin

Yhteisölähtöistä - Toiminta rakentuu ihmisten omista tarpeista ja aloitteista, ei pelkästään organisaatioiden määrittelemistä tehtävistä.

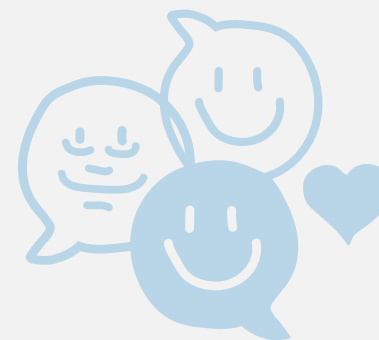
Moninaisuuden voimaa - Kaikki voivat osallistua omista lähtökohdistaan: kulttuuri, kieli, taidot ja elämäntilanteet rikastuttavat yhteisöjä.

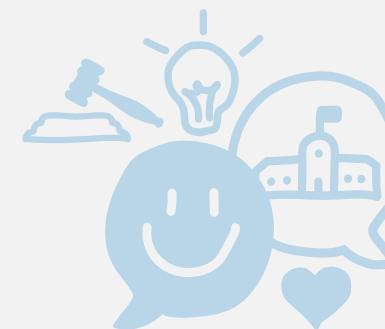
Uusia osallistumisen muotoja - Vapaaehtoistoiminta ei ole vain perinteistä talkootyötä, vaan myös osamisen jakamista, vertaistukea, digitaalisia yhteisöjä ja spontaania auttamista.

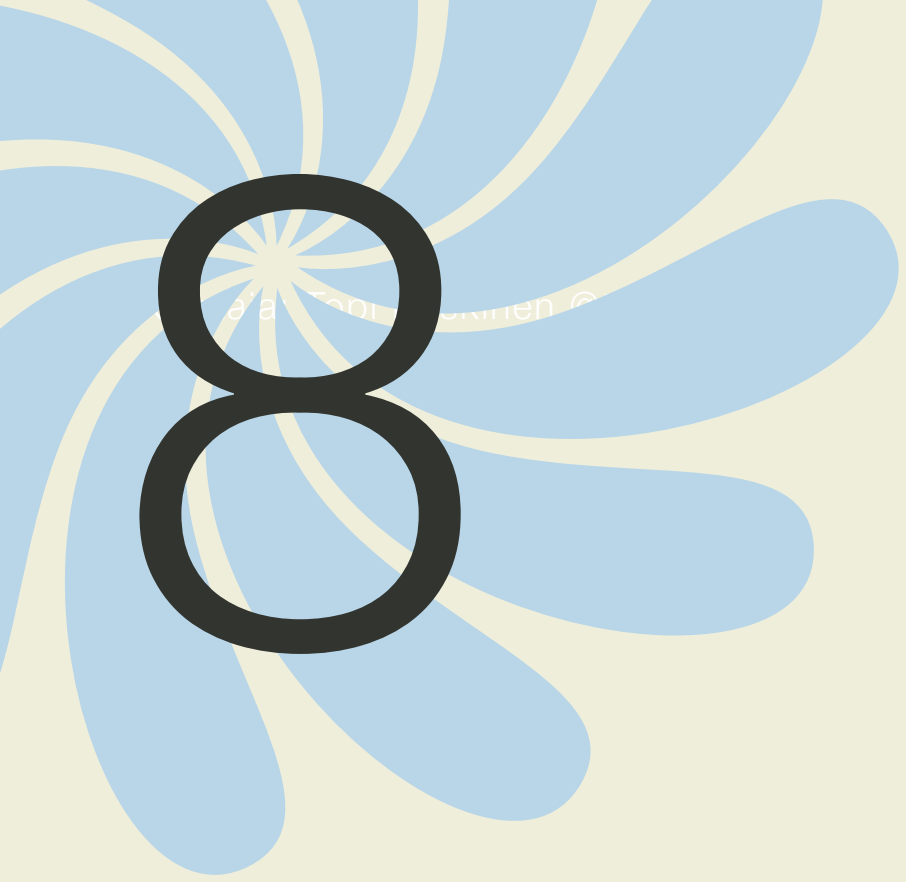
Joustavaa ja saavutettavaa - Ihmiset voivat osallistua silloin, kun se sopii heidän elämäänsä – ei vain tietyissä paikoissa tai organisoiduissa tapahtumissa.

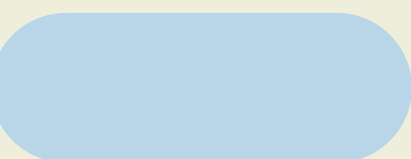
Yhteisöllisyyden merkitys - Kyse ei ole vain tekemisestä, vaan yhteyksistä, osallisuudesta, innostuksesta ja ilosta – myös kokemuksista olla toisille tärkeä ja rakas.

Vaikuttavaa - Vapaaehtoistoiminta ei ole vain hyvää mieltä, vaan se vahvistaa yhteisöllistä ja yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta sekä torjuu eriarvoisuutta.

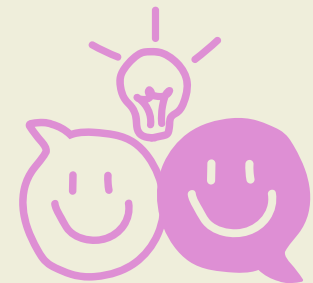
Rooleja ja rakenteita

Yhteisössä on tarjolla monenlaisia rooleja

Ihmisillä, yhteisöillä ja ryhmillä voi olla paikallisesti paljon laajempi merkitys kuin äkkiseltään ajattelisi. Voidaan puhua toisiaan kiihdyttävästä vaikutuksesta: pienet teot ja ideat voivat toimia sytykkeinä, jotka käynnistävät muutoksen ja kasvavat joksikin paljon suuremmaksi.

Juuri tässä kansalaisyhteiskunnan pienet organisaatiot ja arjen innovaattorit loistavat. Nämä eivät jää vain ideoimaan puheen tasolla, vaan toimivat käytännönläheisesti ja muuttavat ympäristöään tavalla, joka hyödyttää koko yhteisöä. Elinvoimaisissa yhteisöissä ihmiset voivat tulla mukaan monella tavalla:

Uudistajat keksivät uusia tapoja käyttää olemassa olevia resursseja. He voivat esimerkiksi ideoida, miten puisto voisi palvella alueen asukkaita paremmin.

Sillanrakentajat tuovat ihmisiä yhteen ja saavat muita mukaan työskentelemään yhteisen päämäärän eteen, kuten alueellisen festivaalin järjestämiseen.

Liikkeellepanijat kokoavat joukon toimimaan kaikkia hyödyttävän asian puolesta, kuten istuttamaan sata puuta.

Omastaan antajat jakavat omastaan yhteiseksi hyväksi, esimerkiksi kimppekyytejä tai tavaroiden yhteiskäyttöä järjestämällä.

Mahdollistajat luovat tilaisuuksia muille, kuten tarjoamalla työkokemuksia.

Kierrättäjät antavat tavaroille ja materiaaleille uusia yhteisiä käyttötarkoituksia.

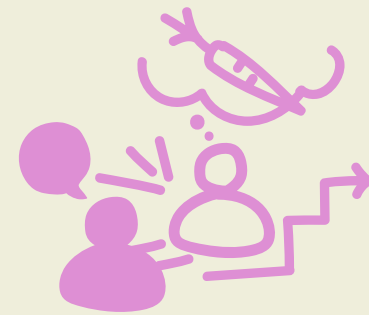
Yhdessä nämä roolit luovat voiman, jossa pienestä voi kasvaa suurta, näkymättömästä näkyvää. Jokainen voi olla oman ympäristönsä innovaattori – ihminen, joka sytyttää muutoksen kipinän ja saa aikaan liikettä yhteisen hyvän puolesta.

Ammattilaisen rooli – ei kylänjohtaja, vaan polkujen avaaja

Ammattilainen ei rakenna yhteisöä yksin eikä valmiiksi. Hänellä on kuitenkin monia tärkeitä tehtäviä.

Tunnistaa ja tunnustaa vahvuuksia ja voimavaroja

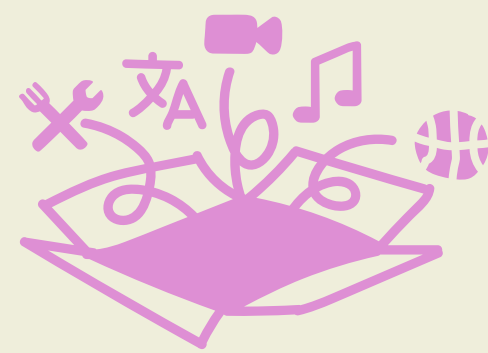
Hoksauttaa ja tuuppia lempeästi

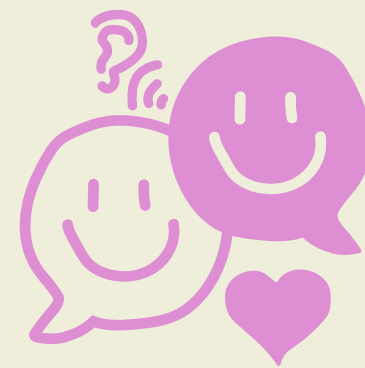
Fasilitoida huokoista ja turvallista tilaa

Kannustaa ja rohkaista yhdessä tekemiseen

Nostaa piilosta osaamista ja kyvykkyyttä

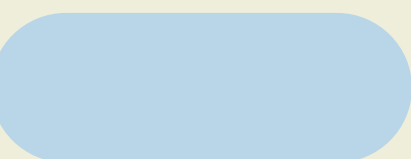

Kohdata ja kuunnella tarkasti

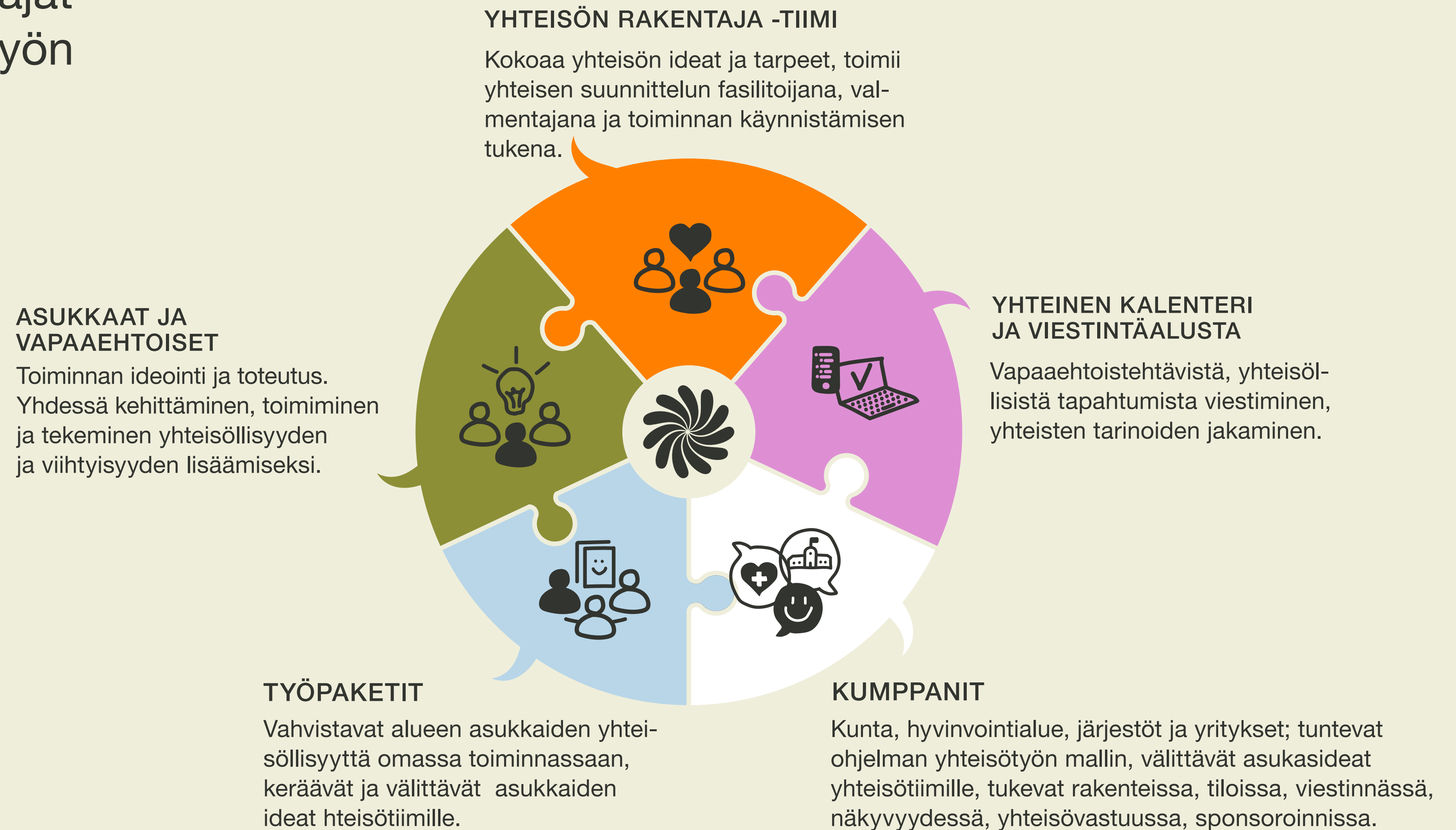

Herkistyä yhteisön rytmeille ja tarpeille

Ammattilainen kulkee rinnalla: välillä kannustajana, välillä näkymättömänä mahdollistajana. Hän ei rakenna yhteisöä ulkopuolelta, vaan vahvistaa sen kykyä rakentaa itseään.

Hyvän arjen rakentajat –ohjelman yhteisötyön rakenne

Kiitokset

Yhteisö ei synny yksin.

Se syntyy ihmisistä, jotka tulevat paikalle – omana itsenään, omalla ajallaan ja omasta tarpeestaan.

Kiitos kaikille Havukosken Hyvän arjen rakentajille, vapaaehtoisille, asukkaille ja ammattilaisille, jotka ovat tehneet yhteisöllisyydestä totta.

Teidän sananne kertovat kaiken olennaisen:

“Kaikki otetaan kahvilassa lämpimästi vastaan! Kahvilassa on tuttuja ihmisiä joiden kanssa jutella, hyviä aktiviteetteja kuten luentoja. Kahvilassa on päässyt toteuttamaan omia intressejä, kertomaan vaikka omasta harrastuksesta muille.”

“Olemme tavanneet Maijan kanssa yli kaksi vuotta ja alusta asti meillä on mennyt niin hyvin. Meistä on tullut ystävät.”

“Vapaaehtoisuus tässä toiminnassa on ollut viikon kohokohta.”

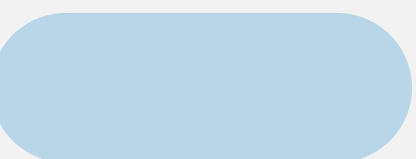
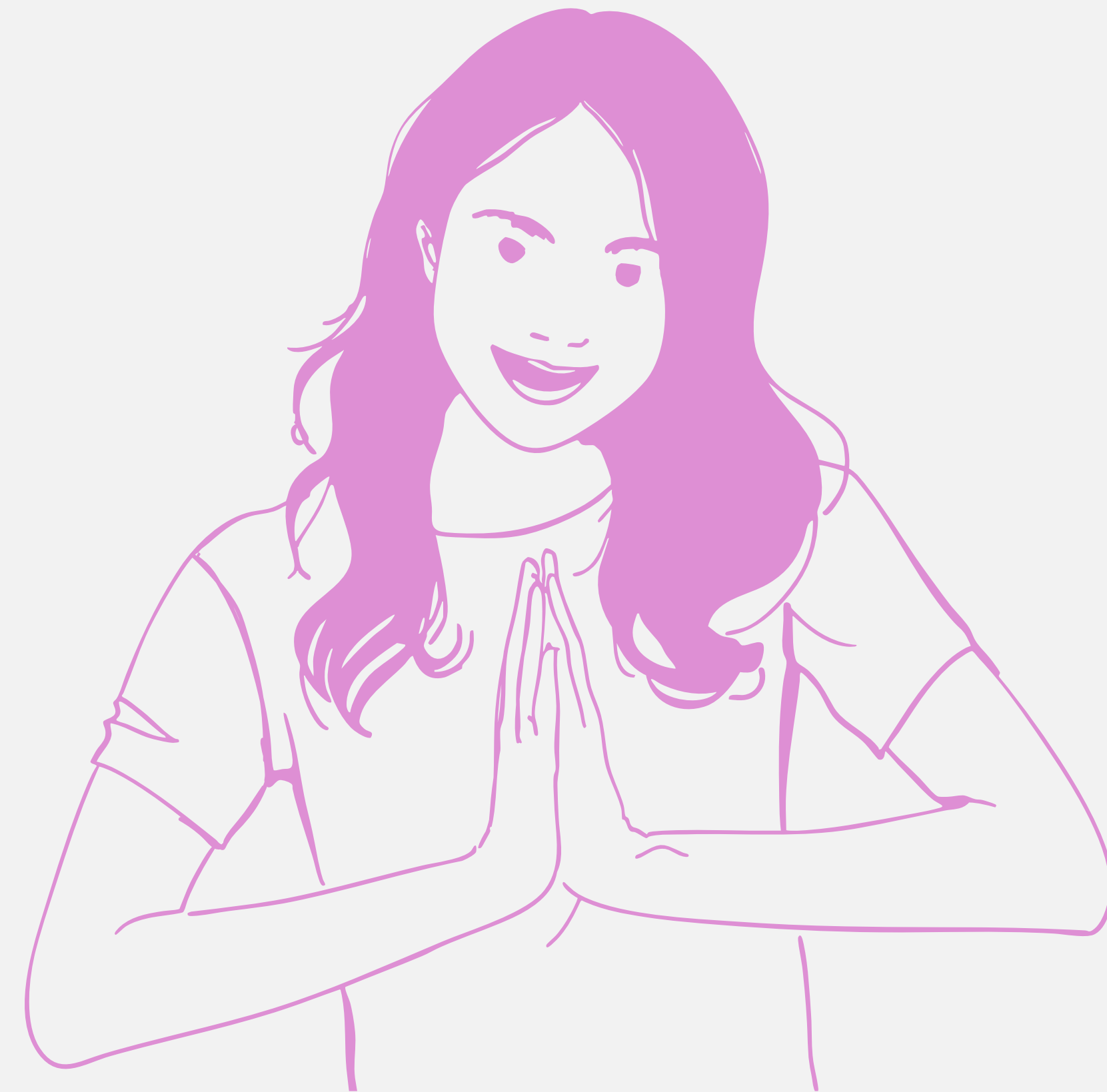
”Me ollaan tehty oma pieni yhteisö.”

”Huomaan miten pienet asiat, kuten takin auttaminen pois päältä, on merkityksellistä kävijöille.”

“Liisa kertoo samat asiat minulle joka tapaamiskerralla viiteen kertaan. Mutta ei se haittaa – me istutaan ja juodaan kahvia ja huomaan, että vierailuni on hänelle mieluista.”

Nämä hetket, sanat ja teot rakentavat hyvää arkea. Niissä on yhteisön ydin – välittämisen, rinnalla kulkeamisen ja ihmisyyden arki.

Kiitos, että olette.

K	Esipuhe	3 s.
---	---------	------

1.	Arvot	4 - 6 s.
----	-------	----------

2.	Yhteisötyön tarve ja tavoite	7 - 11 s.
----	------------------------------	-----------

3.	Yhteisötyön merkitys	12 -18 s.
----	----------------------	-----------

4.	Nykytilan kuvaus Havukoskelta	19 - 27 s.
----	-------------------------------	------------

5.	Oivallukset ja opit	28 - 35 s.
----	---------------------	------------

6.	Yhdessä tekemisen monet mahdollisuudet	36 -44 s.
----	--	-----------

7.	Kansalaistoiminta, vapaaehtoistoiminta ja yhteisöjen rakentaminen	45 - 47 s.
----	---	------------

8.	Rooleja ja rakenteita	48 - 51 s.
----	-----------------------	------------

K.	Kiitokset	52 s.
----	-----------	-------

	Kirjoittajat, graafinen ilme, julkaisuaika	54 s.
--	--	-------

har-havis.fi

Tekstit

Tarja Jalli, Diakonissalaitos

Hanna Rajalin, Lasten ja nuorten keskus

Ulla Nord ja Tom Tarvainen, Päivikki ja Sakari Sohlbergin säätiö

Graafinen ilme

Marko Ausma, Kima Creative Oy

Julkaistu marraskuussa 2025.

© Päivikki ja Sakari Sohlbergin säätiö.